

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa P. O.

przeciwko Nadleśnictwu S. w S.

o odszkodowanie, zadośćuczynienie i rentę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 czerwca 2016 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 29 marca 2016 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 29 marca 2016 r., Sąd Apelacyjny odrzucił w pkt 1 skargę kasacyjną P. O. (powód), a w pkt 2 oddalił wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym.

Skarga kasacyjna powoda została odrzucona, ponieważ nie została opłacona. Wniosek o zwolnienie powoda od opłaty od skargi został uwzględniony przez Sąd drugiej instancji jedynie częściowo. Postanowieniem z 6 października 2015 r. powód został zwolniony od opłaty od skargi kasacyjnej ponad kwotę 4.000 zł. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych był zasadny jedynie częściowo. Powód posiada mieszkanie własnościowe o wartości 300.000 zł, obciążone hipoteką; jednostki funduszu powierniczego w

wysokości 20.000 zł; samochód Mazda 6 z 2007 r. o wartości 16-17.000 zł. Powód pobiera rentę z tytułu choroby zawodowej w wysokości 2.350 zł miesięcznie oraz osiąga dochody z tytułu umowy o pracę na ½ etatu w wysokości 650 zł miesięcznie. Jako ciężące na nim zobowiązania powód wskazał ratę kredytu na mieszkanie (803 zł), czynsz i media (550 zł), koszty zakupu lekarstw (300-500 zł), koszty porad lekarskich i rehabilitacji (500-700 zł). W ocenie Sądu drugiej instancji, sytuacja majątkowa i rodzinna powoda wskazuje, że będzie on w stanie uiścić opłatę od skargi kasacyjnej w wysokości 4.000 zł. Nie ma nikogo na utrzymaniu, osiąga niemałe miesięczne dochody, które mają charakter stały. Zdaniem Sądu, z kwoty pozostałej po opłaceniu wydatków stałych (w tym na leczenie) może zaoszczędzić sumę konieczną do uregulowania opłaty od skargi we wspomnianej wysokości. Ponadto, może zbyć część jednostek uczestnictwa w funduszu powierniczym.

Powód zaskarżył postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej zażaleniem, w którym wniósł jednocześnie o poddanie kontroli (na podstawie art. 380 k.p.c.) postanowienia Sądu Apelacyjnego z 6 października 2015 r. w zakresie zbadania zasadności częściowej odmowy zwolnienia powoda od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne z następujących przyczyn.

Do odrzucenia skargi kasacyjnej powoda doszło w związku z jej nieopłaceniem, po udzieleniu powodowi częściowego zwolnienia od obowiązku opłacenia tego środka prawnego. W zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi, na podstawie art. 380 k.p.c., powód poddał kontroli Sądowi Najwyższemu także postanowienie Sądu Apelacyjnego wydane w wyniku rozpoznania dołączonego do skargi kasacyjnej powoda wniosku o zwolnienie od opłaty od tego środka zaskarżenia. Powód zarzucił, że Sąd drugiej instancji wadliwie ocenił jego sytuację materialną i osobistą, w efekcie czego zwolnił go od opłaty od skargi

kasacyjnej w takich granicach, że jej uiszczenie odbyłoby się z uszczerbkiem dla koniecznego utrzymania powoda.

Uznając zażalenie powoda za słuszne Sąd Najwyższy uwzględnił, że Sąd pierwszej instancji zwolnił powoda od opłaty stosunkowej od pozwu ponad kwotę 3.000 zł argumentując, że uzyskiwane przez powoda na etapie składania wniosku o zwolnienie od kosztów w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji dochody z tytułu umowy o pracę w wysokości 4.750 zł netto (przy kosztach miesięcznego utrzymania na poziomie 2.400 zł), uzasadniają jedynie częściowe zwolnienie od kosztów. W dalszej kolejności Sąd Najwyższy miał na względzie, że Sąd drugiej instancji zwolnił powoda od opłaty od apelacji w całości (postanowienie z 16 kwietnia 2015 r., k. 492). Jak wynika to z zestawienia oświadczeń o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania złożonych przez powoda w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (k. 14-17) oraz w postępowaniu apelacyjnym (k. 480-482), sytuacja majątkowa powoda uległa pogorszeniu w okresie między wniesieniem pozwu a złożeniem apelacji. W ocenie Sądu Najwyższego, z oświadczenia powoda złożonego wraz z wnioskiem o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej (k. 547-551) wynika jednoznacznie, że sytuacja majątkowa powoda nie uległa poprawie w stosunku do sytuacji, która stanowiła podstawę dla zwolnienia powoda z opłaty od apelacji w całości. Natomiast Sąd drugiej instancji zwolnił powoda od opłaty od skargi kasacyjnej jedynie w części.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że gdy na wcześniejszych etapach postępowania stronie przyznano zwolnienie od kosztów sądowych, odmowa udzielenia jej takiego zwolnienia w postępowaniu kasacyjnym wymaga stwierdzenia, że położenie skarżącego uległo w jakimś aspekcie poprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 listopada 2013 r., V CZ 61/13, LEX nr 1421826; z 14 października 2005 r., III CZ 77/05, LEX nr 187054; z 6 maja 2011 r., II CZ 12/11, LEX nr 847127; z 28 maja 2013 r., V CZ 12/13, LEX nr 1360358; z 13 lutego 2015 r., II CZ 96/14, LEX nr 1663823; z 18 września 2014 r., V CZ 58/14, LEX nr 1514774).

Skoro powód uzyskał zwolnienie od kosztów postępowania apelacyjnego w całości, to przy rozpoznaniu jego wniosku o przyznanie takiego zwolnienia w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej należało wyjaśnić, jakie zmienione

okoliczności przemawiają za odmienną niż poprzednio oceną zasadności wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej. Skoro zaś z oświadczeń powoda stanowiących podstawę dla podejmowania rozstrzygnięć o zwolnieniu go od opłaty sądowej od apelacji i skargi kasacyjnej wynika, że jego sytuacja majątkowa nie uległa poprawie, nie sposób jest odeprzeć zarzutu powoda, że opłacenie skargi kasacyjnej kwotą 4.000 zł spowodowałoby uszczerbek w jego koniecznym utrzymaniu.

Uzasadnia to uchylenie zaskarżonego postanowienia (art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

eb